

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU. 410.020.01.2019

Pani
Teresa Misiuk
Lubelski Kurator Oświaty
ul. 3 maja 6
20-078 Lublin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/19/075 „Indywidualizacja kształcenia po wprowadzeniu zmian w przepisach oświatowych”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Kuratorium Oświaty w Lublinie, ul. 3 maja 6, 20-078 Lublin (dalej: <i>Kuratorium</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Teresa Misiuk, Lubelski Kurator Oświaty od 1 marca 2016 r. (dalej: <i>Kurator</i> lub <i>Kurator Oświaty</i>).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wdrażanie zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania. 2. Monitorowanie wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2017/2018 i 2018/2019; z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Anna Gašior, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/124/2019 z 29 października 2019 r.

(akta kontroli, tom I str. 1-2)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	NIK ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Kurator Oświaty podjęła działania organizacyjne, związane z wdrożeniem przepisów dotyczących indywidualizacji procesu nauczania, które weszły w życie z dniem 1 września 2017 r. Akcja informacyjna o zmianach tych przepisów była skierowana do dyrektorów szkół, nauczycieli, przedstawicieli organów prowadzących oraz rodziców z wykorzystaniem zróżnicowanych kanałów informacji. Szkołom i poradniom pedagogiczno-psychologicznym udzielane było wsparcie poprzez organizację konferencji, porad i szkoleń, mających na celu przybliżenie problematyki związanej z indywidualizacją kształcenia. W planach nadzoru pedagogicznego uwzględnione zostały kwestie dotyczące organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wspierania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, edukacji włączającej. Kurator monitorowała zmiany dotyczące indywidualizacji procesu nauczania w ramach nadzoru pedagogicznego. Wyniki kontroli planowych i doraźnych oraz ewaluacji były źródłem wiedzy o nieprawidłowościach i ich przyczynach, a także podstawą do działań wspomagających.

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. Dalej: *ustawa o NIK*.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wdrażanie zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu faktycznego

1.1. W związku ze zmianami przepisów oświatowych związanych z indywidualizacją procesu nauczania⁴, które weszły w życie w roku szkolnym 2017/2018, Kurator zorganizowała spotkania informacyjne, konferencje, publikowała materiały na stronie internetowej urzędu, przekazywane bezpośrednio do dyrektorów za pomocą globalnego systemu obsługi Kuratorium. W okresie od stycznia do sierpnia 2017 r. prowadzona była także kampania medialna (konferencje prasowe, udział w programach telewizyjnych i audycjach radiowych), której celem było przybliżenie rodzicom, uczniom, dyrektorom, nauczycielom, przedstawicielom organów prowadzących nowych regulacji prawnych i wyjaśnienie ewentualnych wątpliwości.

(akta kontroli, tom II str. 422-438)

Kurator, z udziałem swoich zastępców, w okresie od stycznia do sierpnia 2017 r., prowadziła konsultacje na temat zmian w systemie oświaty, w tym związanych z indywidualizacją procesu kształcenia z wójtami, starostami, dyrektorami szkół, przedstawicielami rad pedagogicznych i rad rodziców. W dniu 25 stycznia 2017 r., jeszcze przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁵ oraz przepisów wprowadzających tę ustawę⁶, Kurator we współpracy z Wojewodą Lubelskim zorganizowała w Lublinie spotkanie informacyjne dla przedstawicieli organów prowadzących szkoły i placówki, poświęcone ich zadaniom wynikającym z wejścia w życie zmienionych przepisów. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele 350 organów prowadzących, w tym jednostek samorządu terytorialnego oraz osób prawnych i fizycznych prowadzących szkoły i placówki w województwie lubelskim.

Oprócz bezpośrednich spotkań wszyscy zainteresowani zmianami w systemie oświaty, w tym w zakresie kształcenia specjalnego, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, nauczania indywidualnego - również jednostki samorządu terytorialnego, mogli skorzystać z możliwości uzyskania odpowiedzi na pytania i wszelkie wątpliwości za pośrednictwem uruchomionej w Kuratorium Oświaty infolinii⁷ i specjalnego adresu e-mailowego⁸ poświęconego reformie edukacji.

(akta kontroli, tom I str. 171-196)

Wizytatorzy Kuratorium od marca do kwietnia 2017 r. organizowali konsultacje, narady, warsztaty, spotkania informacyjno-szkoleniowe dla dyrektorów szkół, placówek oraz przedstawicieli organów prowadzących. Spotkania dotyczyły zawartości arkusza organizacji szkoły oraz procedury opiniowania, analiz ramowych planów nauczania i zasad organizacji nauczania w klasach łączonych. W okresie od stycznia do sierpnia 2017 r. odbyły się również spotkania wizytatorów Kuratorium z dyrektorami publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych woj. lubelskiego

³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Dotyczy w szczególności przepisów dotyczących: nauczania indywidualnego, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, indywidualnego toku/programu nauki, kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, i tzw. „nauczania domowego”.

⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, ze zm. Ustawa weszła w życie z dniem 1 września 2017 r.

⁶ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe. Dz.U. z 2017 r. poz. 60, ze zm.

⁷ Nr infolinii: 81 53 85 225.

⁸ Adres email: reformaedukacji@kuratorium.lublin.pl.

poświęcone analizie proponowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (dalej: *MEN*) zmian w zakresie funkcjonowania poradni i omówieniu nowej formuły pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli, tom I str. 171-196)

Kurator posiadała dane dotyczące uczniów z terenu województwa lubelskiego, korzystających z indywidualizacji nauczania w formie: nauczania indywidualnego⁹ i tzw. nauczania domowego¹⁰. Dane te wynikały z Systemu Informacji Oświatowej (dalej: *SIO*).

Na terenie województwa lubelskiego w roku szkolnym 2017/2018 – 822 uczniów zostało objętych nauczaniem indywidualnym, a 426 nauczaniem domowym, zaś w 2018/2019 odpowiednio 777 i 327.

W wyniku wejścia w życie z dniem 1 września 2017 r. przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹¹, w szkołach i przedszkolach wprowadzono nowe formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej, takie jak: zindywidualizowana ścieżka kształcenia, zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się, zajęcia specjalistyczne rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne.

Dyrektor Wydziału Pragmatyki Zawodowej i Analiz Kuratorium wyjaśniła, iż dane dotyczące uczniów realizujących zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach pojawiły się w *SIO* dopiero w spisie wg stanu na dzień 30.09.2018 r. Ponadto dodała, iż w *SIO* brak jest danych na temat uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego biorących udział w szkole, zgodnie z zaleceniami orzeczeń wydanych po 1 września 2017 r., w zajęciach indywidualnych lub w małych grupach.

(akta kontroli, tom II str. 422-438, 521-574)

Kuratorium w latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 nie badało, jakie były zidentyfikowane przez dyrektorów szkół i przedszkoli potrzeby w zakresie organizacji ww. nowo wprowadzonych form zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej na terenie województwa lubelskiego. Nie posiadało także zbiorczych danych i zestawień w zakresie liczby szkół, w których organizowano poszczególne formy zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, ani liczby szkół, w których organizowano zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia oraz uczniów objętych tą ścieżką.

Kurator wyjaśniła, iż dyrektorzy szkół/przedszkoli nie mają obowiązku informowania Kuratora o realizowanych formach pomocy, które mogą zmieniać się w ciągu roku szkolnego. Dodatkowo dodała, iż nie posiada wiedzy na temat możliwości finansowania wskazanych zajęć przez jednostki samorządu terytorialnego, gdyż nie są to dane, do gromadzenia których Kurator Oświaty posiadałby podstawy prawne.

(akta kontroli, tom II str. 321-330)

W związku z wejściem w życie z dniem 1 września 2017 r. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniającego rozporządzenie

⁹ Wynikające z wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2017 r. poz. 1616).

¹⁰ W rozumieniu art. 37 ustawy Prawo oświatowe.

¹¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1591, ze zm.

w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym¹² oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, zmieniły się w szczególności przepisy dotyczące organizowania kształcenia uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego oraz/lub orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania.

Kurator nie posiadała danych, w ilu i jakich szkołach/przedszkolach i gminach na terenie województwa lubelskiego w latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 nie zrealizowano, z powodu braku finansowania przez jednostki samorządu terytorialnego, dodatkowych zajęć wynikających z konieczności realizacji zaleceń wskazanych w opiniach i orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznych dotyczących w szczególności zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, indywidualnego nauczania i kształcenia specjalnego (tj. zajęć rewalidacyjnych i innych zajęć specjalistycznych).

Kurator wyjaśniła, że przepisy prawa nie dają możliwości monitorowania działań organów prowadzących w kwestii dysponowania środkami finansowymi.

(akta kontroli, tom II str. 321-330)

Kurator zidentyfikowała następujące czynniki utrudniające wdrażanie zmienionych przepisów w zakresie indywidualizacji procesu nauczania:

- brak wystarczającej wiedzy rodziców/opiekunów prawnych w zakresie proponowanych rozwiązań, wynikiem czego były prośby o interwencję Kuratora – wątpliwości wyjaśniane były podczas rozmów (omawianie przepisów prawa, proponowanie konkretnych rozwiązań praktycznych) lub skutkowały przeprowadzeniem kontroli doraźnej;
- czynnik ekonomiczny – podnoszony przez organy prowadzące, dotyczył źródeł finansowania dodatkowych zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zagadnienie podnoszone przez przedstawicieli organów prowadzących w czasie spotkań z Kuratorem.

(akta kontroli, tom II str. 422-437, 478-480, 662-663)

Proces wdrażania zmian w przepisach oświatowych nie był przedmiotem analiz w ramach audytu wewnętrznego. Kwestie dotyczące zmienionych przepisów prawa w zakresie indywidualizacji procesu nauczania nie były przedmiotem zewnętrznych kontroli ani audytu.

(akta kontroli, tom II str. 422-437)

Kurator terminowo przekazywała informacje do MEN dotyczące przygotowania i wdrażania zmian w systemie oświaty związanych z indywidualizacją kształcenia. W październiku 2017 r. Kurator przedstawiła dane osób odpowiedzialnych za organizację konferencji pn. „Edukacja włączająca i wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”.

(akta kontroli, tom II str. 196-227, 670-675)

W sierpniu 2018 r. Kurator poinformowała o zrealizowanych działaniach w roku szkolnym 2017/2018, podjętych w celu upowszechnienia wiedzy o zmianach

¹² Dz. U. z 2017 r. poz. 1652. Rozporządzenie to zmieniło rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1113, ze zm.).

przepisów dotyczących indywidualizacji kształcenia. W informacji przekazała dane dotyczące zorganizowanych szkoleń, porad, konferencji, których tematem było przedstawienie zasad organizacji wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i zasad jej finansowania, edukacji włączającej. W spotkaniach uczestniczyło ponad 5 300 osób. Przedstawiła problemy i zapytania zgłaszane przez dyrektorów szkół i placówek, nauczycieli oraz pedagogów i rodziców w zakresie organizacji pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, dotyczące:

- wymiaru zajęć wspomagających dla poszczególnych uczniów;
- kwalifikacji wymaganych od nauczycieli/specjalistów prowadzących różnego rodzaju zajęcia wspomagające z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub zajęcia rewalidacyjne dla uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego;
- kwalifikacji wymaganych od tzw. nauczyciela wspomagającego (nauczyciela współorganizującego kształcenie ucznia niepełnosprawnego w oddziale ogólnodostępnym);
- wymiaru zatrudnienia nauczyciela wspomagającego;
- sposobu realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, np. organizacji zajęć rewalidacyjnych indywidualnie czy w zespole, organizacji zajęć indywidualnych lub w grupie do 5 osób¹³, wymiaru zatrudnienia oraz kwalifikacji nauczyciela współorganizującego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ocenianie uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym;
- sposobu organizacji zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, m.in. określenie wymiaru godzin realizowanych w ramach zindywidualizowanej ścieżki, przedmioty objęte zindywidualizowaną ścieżką, przydział czynności nauczycielom, opieka nad uczniem w czasie, gdy jest wyłączony z zajęć z grupą;
- sposobu prowadzenia dokumentacji dotyczącej wspomagania ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – dokumentowania zajęć rewalidacyjnych i zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęć realizowanych w ramach zindywidualizowanej ścieżki oraz indywidualnych bądź w grupie do 5 osób, zawiadamiania rodziców o posiedzeniu zespołu nauczycieli i specjalistów opracowujących IPET¹⁴.

Przedstawiła także efekty działań, mających na celu wspomaganie dyrektorów szkół i placówek, nauczycieli oraz rodziców w rozwiązywaniu problemów związanych z indywidualizacją kształcenia.

(akta kontroli, tom II str. 180-184)

W październiku 2018 r. przekazano do MEN dane, dotyczące działań podjętych przez dyrektorów szkół ogólnodostępnych, w których uczyły się dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami, ukierunkowanych na przedstawienie rodzicom możliwości organizacji kształcenia ich dzieci w oparciu o indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny¹⁵.

(akta kontroli, tom II str. 185-186)

¹³ Wynikających z § 6 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

¹⁴ Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny.

¹⁵ We wrześniu 2018 r. odbyło się 4 387 spotkań z rodzicami, które dotyczyły przekazania zasad organizacji kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, konstruowania programów edukacyjno-terapeutycznych, rodzajów zajęć rewalidacyjnych, form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wymagań edukacyjnych, dostosowania form i metod pracy oraz warunków przeprowadzania egzaminu zewnętrznego.

W czerwcu 2019 r. Kurator poinformowała MEN o osobach odpowiedzialnych za przygotowanie raportu wojewódzkiego o stanie edukacji włączającej, a także przekazała uwagi do schematu raportu, dotyczące m.in.:

- ograniczenia danych do roku szkolnego 2017/2018 i następnych, z uwagi na trudność w pozyskaniu danych z lat 2015-2017;
- zweryfikowania zakresu danych, dotyczących obszarów niebędących w kompetencji Kuratora, np. w zakresie wyższych uczelni, ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych;
- doprecyzowania pytań, umieszczenia instrukcji wypełnienia raportu oraz słowniczka pojęć,
- wydłużenia czasu opracowania raportu (do października 2019 r.) z powodu konieczności zebrania dużej ilości informacji, niedostępności dyrektorów i placówek w okresie wakacyjnym.

MEN w dniu 14 czerwca 2019 r. (pismem DWKI-WSPE.4035.423.2019.KT) wycofał z prac ankietę dotyczącą stanu edukacji włączającej w Polsce.

(akta kontroli, tom II str. 268-320)

1.2. Zarządzeniem nr 226 Wojewody Lubelskiego z dnia 23 grudnia 2016 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie nadania statutu Kuratorium Oświaty w Lublinie zmieniona została struktura organizacyjna Kuratorium. Zarządzeniem nr 62 Lubelskiego Kuratora Oświaty z dnia 22 grudnia 2016 r. ustalono Regulamin Kuratorium Oświaty w Lublinie.

Zmiany organizacyjne w Kuratorium Oświaty w Lublinie zostały wprowadzone od 1 stycznia 2017 r. Utworzono cztery wydziały merytoryczne (Wydział Kształcenia Ogólnego, Wydział Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Wydział Edukacji Specjalnej i Wspomagania, Wydział Pragmatyki Zawodowej Nauczycieli) oraz trzy delegatury (w Zamościu, Chełmie, Białej Podlaskiej). W konsekwencji wprowadzonych zmian, poszczególnym wydziałom merytorycznym i delegaturom przypisano nadzór nad konkretnymi przedszkolami, szkołami i placówkami oświatowymi. Poszczególnym wizytatorom przydzielono natomiast konkretne placówki (tzw. rejony wizytatorskie) oraz zakresy obowiązków, obejmujące wszelkie sprawy związane z tymi placówkami. Wizytator, realizując zadania wynikające z nadzoru pedagogicznego, odpowiadał za organizację opieki, wychowania i kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych w placówkach należących do jego rejonu wizytatorskiego.

(akta kontroli, tom I str. 7-131, tom II str. 321-330)

Wicekurator wyjaśnił, iż w drugiej połowie 2016 r. w Kuratorium podejmowano liczne działania o charakterze informacyjnym, adresowane do dyrektorów, nauczycieli, jednostek samorządu terytorialnego – organów prowadzących szkoły i placówki, a także do rodziców, celem zasygnalizowania i omówienia projektowanych zmian w związku z reformą systemu oświaty. Dodał, że powołano zespół i podjęto pracę nad przygotowaniem nowego Regulaminu Organizacyjnego Kuratorium, tak, aby nowa struktura urzędu gwarantowała skuteczną realizację zadań Kuratora przewidzianych w projekcie ustawy Prawo oświatowe oraz projektach innych aktów prawnych, a także optymalne wykorzystanie zasobów kadrowych.

(akta kontroli, tom II str. 321-330)

W czerwcu 2017 r., Wydział Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych Ośrodka Rozwoju Edukacji (dalej: ORE) podjął współpracę z kuratoriami oświaty, wskazani zostali wizytatorzy ds. SPE (dwie osoby z Kuratorium), które uczestniczyły w organizowanych przez ORE spotkaniach oraz korzystały z Sieci Współpracy

i Samokształcenia na platformie internetowej. Zadania wizytatorów ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych zostały określone przez ORE. W Kuratorium wizytatorzy ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych (dalej: SPE) w zakresach czynności nie mieli określonych niżej wskazanych zadań:

- wspierania innych wizytatorów kuratorium oświaty – udzielania i zbierania informacji, konsultowania spraw z zakresu organizacji kształcenia uczniów ze SPE;
- wspierania dyrektorów przedszkoli, szkół i placówek oraz rodziców uczniów ze SPE – udzielania informacji, konsultacji i porad w zakresie stosowania prawa;
- upowszechniania dobrych praktyk;
- uaktywniania lokalnych zasobów i wspierania współpracy międzyinstytucjonalnej na terenie województwa;
- współpracy z MEN i ORE w opracowaniu nowych rozwiązań w zakresie SPE.

Wicekurator wyjaśnił, iż zadanie dotyczące monitorowania przebiegu szkoleń dla pracowników poradni z zakresu narzędzi diagnostycznych i standardów pracy poradni oraz współpracy przy realizacji działań dotyczących wdrażania diagnozy funkcjonalnej z wykorzystaniem Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia – ICF realizowane były czasowo (IV kwartał 2017 – I kwartał 2018 r.). Ponadto dodał, iż w zakresach czynności wizytatorów ds. potrzeb specjalnych w Kuratorium oprócz zapisów dotyczących realizacji zadań z zakresu nadzoru pedagogicznego (ewaluacja, kontrola, monitorowanie i wspomaganie) w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach województwa lubelskiego uwzględniono zapis „Udzielanie pomocy wizytatorom, szkołom i placówkom, a także nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w zakresie organizowania kształcenia i wspomaganie rozwoju uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, realizujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki w ogólnodostępnych szkołach i placówkach” oraz „Organizowanie narad, spotkań, konferencji dla dyrektorów nadzorowanych szkół i placówek”. Poinformował także, iż wizytatorzy ds. SPE faktycznie realizowali zadania, określone przez ORE, które nie zostały określone w zakresach czynności.

(akta kontroli, tom II str. 321-421)

Wizytatorzy ds. SPE¹⁶ systematycznie uczestniczyli w dwudniowych spotkaniach¹⁷ informacyjno-konsultacyjnych w Sulejówku, podczas których poruszano zagadnienia dotyczące m.in.:

- zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży;
- możliwości i form interwencji kryzysowej na poziomie szkoły;
- rozpoznawania zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży;
- funkcjonowania uczniów ze spektrum autyzmu, w tym z Zespołem Aspergera;
- funkcjonowania uczniów z chorobą przewlekłą w prawie oświatowym i szkole;
- finansowania kształcenia specjalnego i pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- organizacji kształcenia, wychowania i wsparcia uczniów głuchoniemych;
- podstawy programowej kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym;
- dokumentowania, monitorowania i ewaluacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

¹⁶ Dwie osoby.

¹⁷ Spotkania odbywały się 20-21.06.2017, 30-31.10.2017, 23-24.01.2018, 09-10.04.2018, 09-10.07.2018, 25-26.09.2018, 11-12.12.2018, 08-09.04.2019, 17-18.06.2019.

- rozpoznania i efektywnego wsparcia – czyli o wielospecjalistycznej ocenie poziomu funkcjonowania ucznia i indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym;
- planowanych zmianach w systemie pomocy pedagogiczno-psychologicznej¹⁸,
- roli Kuratorium Oświaty w efektywnym wspieraniu ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- skutecznego organizowania wsparcia na poziomie województwa – roli poradni psychologiczno-pedagogicznych, placówek doskonalenia nauczycieli i organizacji pozarządowych;
- współpracy na rzecz ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i możliwościami wykorzystania środowiska lokalnego.

(akta kontroli, tom II str. 321-330, 369-387)

Wizytatorzy SPE oraz wizytatorzy nadzorujący szkoły/placówki w danym powiecie wzięli udział:

- w sierpniu 2017 r. w siedmiu naradach szkoleniowych organizowanych przez Kuratorium podczas, których poruszane były zagadnienia dotyczące wspomaganie rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wspomaganie uczniów niepełnosprawnych, organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, kształcenia specjalnego oraz nowe formy pomocy: zindywidualizowana ścieżka kształcenia i zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne i inne zajęcia terapeutyczne;
- w październiku i grudniu 2017 r. w 3 konferencjach organizowanych przez Kuratorium dotyczących metod wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- w lutym i marcu 2018 r. w 24 konferencjach powiatowych organizowanych przez Kuratorium, podczas których omówione zostały zasady organizacji i finansowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, edukacji włączającej, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, diagnozy funkcjonalnej, kształtowania umiejętności społecznych u dzieci;
- w roku szkolnym 2017/2018 w szkoleniu organizowanym przez Wojewodę Lubelskiego „Skuteczne metody zaspakajania specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów”.

(akta kontroli, tom II str. 180-185, 321-330)

Wizytatorzy SPE uczestniczyli w konferencjach organizowanych na terenie województwa lubelskiego:

- II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Metodycznej „Zafascynowani różnorodnością. Skuteczne wspomaganie rozwoju dzieci ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi” w dniu 24 marca 2019 r.;
- V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej „Metody i standardy interdyscyplinarnej diagnozy zaburzeń ze spektrum autyzmu” w dniu 12 kwietnia 2018 r.;
- Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i rozwojowymi w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych” w dniu 9 maja 2018 r.;
- II Konferencji „Realizacja Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych” w dniu 11 października 2018 r.;
- III Powiatowej Konferencji Szkolnictwa Specjalnego w dniu 27 marca 2019 r.;
- Konferencji „Edukacja włączająca – alternatywa i przestrzeń dla rozwoju”, w dniu 29 marca 2019 r.;

¹⁸ Zagadnienie omawiane w trakcie spotkania 20-21.06.2017.

- III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej „Zaburzenia autystyczne u dzieci – wyzwanie dla współczesnej edukacji” w dniu 26 kwietnia 2017 r.

(akta kontroli, tom II str. 321-330)

1.3. W dniu 23 listopada 2016 r. w Lublinie odbyło się spotkanie Ministra Edukacji Narodowej z przedstawicielami rad rodziców oraz dyrektorami szkół prowadzonych przez Prezydenta Miasta Lublin, podczas którego przekazano informację na temat zmian w systemie oświaty, w tym związanych z indywidualizacją procesu nauczania.

(akta kontroli, tom I str. 171-196, tom II str. 477-477)

Kurator przeprowadziła akcję informacyjną o nowych rozwiązaniach w zakresie indywidualizacji kształcenia skierowaną do rodziców, nauczycieli, dyrektorów szkół i organów prowadzących¹⁹:

- w sierpniu 2017 r. w siedmiu naradach szkoleniowych podczas, których poruszane były zagadnienia dotyczące wspomagania rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wspomagania uczniów niepełnosprawnych, organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, kształcenia specjalnego oraz nowe formy pomocy: zindywidualizowana ścieżka kształcenia i zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne i inne zajęcia terapeutyczne – udział wzięło 1 600 dyrektorów publicznych i niepublicznych placówek oświatowych;
- w październiku i grudniu 2017 r. w konferencjach „Edukacja włączająca i wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” (2), „Model wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” (1) – udział wzięło 200 dyrektorów i nauczycieli;
- w lutym i marcu 2018 r. w 24 konferencjach powiatowych podczas, których omówione zostały zasady organizacji i finansowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, edukacji włączającej, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, diagnozy funkcjonalnej, kształtowania umiejętności społecznych u dzieci – udział wzięło 1 800 dyrektorów wszystkich typów szkół i placówek, nauczycieli i pedagogów oraz przedstawicieli organów prowadzących;
- w maju 2018 r. odbyło się szkolenie dla dyrektorów publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych obejmujące zagadnienia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, ze szczególnym uwzględnieniem nowych form pomocy (rozwiązania prawne i praktyka), poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego (istotne problemy diagnozy funkcjonalnej), współpracy poradni psychologiczno-pedagogicznych w świetle sprawowanego nadzoru pedagogicznego;
- w roku szkolnym 2017/2018 w szkoleniu „Skuteczne metody zaspakajania specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów” – udział wzięło 100 osób.

(akta kontroli, tom II str. 181-182, 516-519)

Kurator Oświaty wspólnie z Lubelskim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli w okresie od 12 maja do 7 czerwca 2017 r. zorganizowała 10 konferencji dotyczących konstruowania programu wychowawczo-profilaktycznego, w których udział wzięło 1 323 osoby, w tym 860 dyrektorów oraz 463 przedstawicieli rad rodziców ze szkół całego województwa.

(akta kontroli, tom II str. 236-237)

¹⁹ W szkoleniach, konferencjach i naradach uczestniczyło 5 300 osób.

W okresie od 3 kwietnia do 14 czerwca 2017 r. odbyło się 114 konferencji informacyjno-szkoleniowych dla nauczycieli²⁰ województwa lubelskiego na temat wdrażania nowej podstawy programowej, w których udział wzięło 8 947 osób. Konferencje skierowane były dla nauczycieli poszczególnych zajęć i przedmiotów ujętych w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego ogłoszonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej²¹.

(akta kontroli, tom II str. 238-249, 676-692)

Na stronie internetowej Kuratorium zamieszczano informacje dotyczące zmian związanych z indywidualizacją kształcenia. Zamieszczane informacje dotyczyły reformy edukacji, planowanych porad, szkoleń, konferencji i spotkań, a także kwestii dotyczących:

- informacji o indywidualizacji kształcenia – z dnia 22 sierpnia 2017 r.;
- konferencji prasowej poruszającej zagadnienie kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami – z dnia 11 września 2017 r.;
- organizacji konferencji dotyczącej wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i upowszechniania edukacji włączającej – z dnia 14 listopada 2017 r.;
- relacji z konferencji dotyczącej edukacji włączającej i wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – z dnia 7 grudnia 2017 r.;
- informacji o elastycznych rozwiązaniach w zakresie zajęć indywidualnych – z dnia 27 marca 2018 r.

(akta kontroli, tom II str. 188-195, 439-477)

Skuteczność przeprowadzonych działań informacyjnych, związanych z wprowadzeniem zmian w przepisach prawa oświatowego, Kurator weryfikowała poprzez prowadzenie czynności w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego nad szkołami i placówkami. Stosując ewaluację zewnętrzną, kontrolę oraz monitorowanie, badała zgodność funkcjonowania przedszkoli, szkół i placówek oświatowych ze zmienionymi przepisami prawa.

W lutym 2018 r. przeprowadzono ankietę wśród 528 dyrektorów szkół, przedszkoli i placówek z miasta Lublina i 8 powiatów: kraśnickiego, lubartowskiego, lubelskiego, łęczyńskiego, łukowskiego, opolskiego, puławskiego i ryckiego, w celu pozyskania informacji na temat działań podejmowanych przez Kuratorium w odniesieniu do zadań wspomagających, wykonywanych przez wizytatorów rejonowych w związku z reformą oświaty. Pytania dotyczyły: organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, edukacji włączającej, konstruowania arkusza organizacji szkoły, sprawowanego nadzoru pedagogicznego przez dyrektora szkoły, kwalifikacji nauczycieli, monitorowania realizacji podstawy programowej, modyfikacji statutów. Z analizy ankiet wynikało, iż informacje pozyskane podczas spotkań były przydatne

²⁰ W tym dla nauczycieli kształcenia specjalnego: a) nauczycieli, którzy od 1 września 2017 r. będą realizować podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej - dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, b) nauczycieli, którzy od 1 września 2017 r. będą realizować podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy - dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

²¹ D.U. z 2017 poz. 356.

na zajmowanych stanowiskach i spełniły oczekiwania w zakresie pozyskania niezbędnej wiedzy w związku ze zmianami w przepisach oświatowych.

(akta kontroli, tom II str. 250-259, 321-330)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Kurator podejmowała działania związane z wdrażaniem zmian przepisów związanych z indywidualizacją kształcenia. Pracownikom Kuratorium zapewniono możliwość uzyskania wiedzy na temat wdrażanych zmian, zidentyfikowano potencjalne trudności dotyczące zaktualizowanych przepisów i zrealizowano akcję informacyjną, skierowaną do dyrektorów szkół, nauczycieli oraz rodziców z wykorzystaniem zróżnicowanych kanałów informacyjnych.

OBSZAR

2. Monitorowanie wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu
faktycznego

2.1. Zgodnie z planem nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2017/2018 zaplanowano przeprowadzenie i zrealizowano:

1) ewaluacje problemowe w tematyce:

- „Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne” i „Dzieci nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej” – zaplanowano 60 ewaluacji, z tego 40 w przedszkolach, 5 w punktach przedszkolnych oraz 15 w oddziałach przedszkolnych podstawowych – zrealizowano w 100%;
- „Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się” – zaplanowano 40 ewaluacji (wybranych przez Kuratora), z tego 14 w przedszkolach, 12 w oddziałach przedszkolnych podstawowych, 4 w liceach ogólnokształcących dla młodzieży, 4 w liceach ogólnokształcących dla dorosłych i 6 w technikach. – zrealizowano w 100%.

2) kontrole planowe w tematykach:

- „Zgodność z przepisami prawa przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego do przedszkoli na rok szkolny 2018/2019” - w publicznych przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego i oddziałach przedszkolnych – 56 kontroli (wskaźnik kontroli 5%), z tego 17 w publicznych przedszkolach, 4 w publicznych punktach przedszkolnych, 1 w publicznym zespole wychowania przedszkolnego i 34 w oddziałach przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych – zrealizowano w 100%;
- „Ocena prawidłowości zapewniania warunków i organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych w szkołach ogólnodostępnych” - w publicznych i niepublicznych szkołach ogólnodostępnych – 32 kontrole (wskaźnik kontroli 5%), z tego 21 w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych, 4 w publicznych i niepublicznych gimnazjach, 3 w publicznych i niepublicznych liceach ogólnokształcących, 2 w publicznych i niepublicznych technikach, 2 w szkołach branżowych I stopnia – zrealizowano w 100%;
- „Ocena prawidłowości realizacji zadań szkół i przedszkoli w zakresie organizacji nauki języka mniejszości narodowej, etnicznej i języka regionalnego oraz własnej historii i kultury” – 7 kontroli, z tego 2 w przedszkolach i 5 w szkołach podstawowych – zrealizowano w 100%;
- „Ocena prawidłowości współpracy publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych z przedszkolami i szkołami” - w publicznych poradniach

psychologiczno-pedagogicznych – 32 kontrole (wskaźnik kontroli 100%) – zrealizowano 36 kontroli (wskaźnik 112,5%).

3) monitorowanie w ramach tematyk:

- „Zapewnienie bezpieczeństwa uczniom podczas zajęć na strzelnicach funkcjonujących w szkołach” - 100% szkół posiadających strzelnice szkolne – 25 – zrealizowano w 100%;
- „Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej we wszystkich typach szkół” - 100% publicznych i niepublicznych przedszkoli oraz publicznych i niepublicznych szkół ogólnodostępnych – 2 179 – zrealizowano w 100%.

W roku szkolnym 2017/2018 pracownicy Kuratorium Oświaty w Lublinie przeprowadzili 1 877 kontroli doraźnych w 1 626 spośród 2 269 nadzorowanych szkół i placówek, z tego 25 w temacie „Adekwatność udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom”.

W zakresie wspomagania w roku szkolnym 2017/2018 organizowane były narady z Kuratorem i wizytatorami w Kuratorium oraz w rejonach wizytatorskich dotyczące tematyki: specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży, udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizacji nauczania indywidualnego oraz wczesnego wspomagania rozwoju dziecka w świetle nowych przepisów.

(akta kontroli, tom I str. 123-131, 171-321)

Zgodnie z planem nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2018/2019 zaplanowano przeprowadzenie i zrealizowano²²:

1) ewaluacje problemowe w tematykach:

- „Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej”, „Uczniowie są aktywni”, „Szkoła lub placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju” – 10, z czego 6 w szkołach podstawowych, 2 w szkołach branżowych I stopnia, 1 w placówce kształcenia ustawicznego, 1 w placówce kształcenia praktycznego – zrealizowano w 100%;
- „Placówka wspomaga rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków oraz umożliwia korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego”, „Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju” – 1 w placówce oświatowo-wychowawczej – zrealizowano w 100%;
- „Placówka zaspokaja potrzeby osób, instytucji i organizacji korzystających z oferty placówki”, „Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju” – 2 w poradniach psychologiczno-pedagogicznych – zrealizowano w 100%;
- „Placówka wspomaga rozwój wychowanków, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji”, „Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju” – 2, z czego 1 w specjalnych ośrodku wychowawczym i 1 w placówce zapewniającej opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania – zrealizowano w 100%;
- „Wychowankowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej”, „Wychowankowie są aktywni”, „Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju” – 4, po 1 w szkole specjalnej przysposabiającej do pracy, młodzieżowym ośrodku socjoterapii

²² Dane zgodnie ze sprawozdaniem z nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Kuratora w roku szkolnym 2018/2019.

specjalnej, ośrodka szkolno-wychowawczym i ośrodka rewalidacyjno-wychowawczym – zrealizowano w 100%;

- „Przedszkole wspomaga rozwój dzieci, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji”, „Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się” (wybrane przez Kuratora) – 13, z czego 7 w przedszkolach, 4 w szkołach podstawowych i 2 w liceach ogólnokształcących dla młodzieży – zrealizowano w 100%.

2) kontrole planowe w tematykach:

- „Ocena prawidłowości zapewnienia dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej” – 122 kontrole (wskaźnik 10%), z czego 36 w publicznych przedszkolach i 86 w publicznych szkołach podstawowych – zrealizowano w 100%;
- „Zgodność z przepisami prawa funkcjonowania oddziałów międzynarodowych i dwujęzycznych” – 3 kontrole (wskaźnik 30%) – w publicznych szkołach podstawowych z oddziałami dwujęzycznymi – zrealizowano w 100%;
- „Ocena prawidłowości tworzenia, organizowania oraz funkcjonowania oddziałów sportowych” – 14 kontroli (wskaźnik 30%) w publicznych szkołach podstawowych z oddziałami sportowymi – zrealizowano w 100%;

3) monitorowanie w ramach tematyk:

- „Dostosowanie bazy lokalowej do wymagań określonych przepisami prawa” – 32, z tego: 2 w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, 1 w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, 25 w specjalnych ośrodkach socjoterapii, 3 w specjalnych ośrodkach wychowawczych – zrealizowano w 31 placówkach (97%);
- „Prowadzenie działalności innowacyjnej i wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie nauczania” – 862 w szkołach podstawowych – zrealizowano w 827 placówkach (96%);
- „Organizacja kształcenia uczniów według indywidualnego programu i toku nauki” – 17 w szkołach, w których uczniowie realizują indywidualny program lub tok nauki – zrealizowano w 30 (176%);
- „Kształcenie u uczniów kompetencji kluczowych” – 175, z czego 94 w szkołach podstawowych, 8 w gimnazjach, 17 w liceach ogólnokształcących dla młodzieży, 10 w liceach ogólnokształcących dla dorosłych, 15 w technikach, 10 w szkołach branżowych I stopnia, 20 w szkołach policealnych, 1 w szkole specjalnej - zrealizowano w 100%.

W roku szkolnym 2018/2019 pracownicy Kuratorium przeprowadzili 1 358 kontroli doraźnych w 1 164 spośród 2 610 nadzorowanych szkół i placówek, z tego 81 w temacie organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz 66 dotyczące organizacji kształcenia uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (w ramach edukacji włączającej).

W zakresie wspomagania w roku szkolnym 2018/2019 organizowane były konferencje i narady z Kuratorem i wizytatorami w Kuratorium oraz rejonach wizytatorskich dotyczące: specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży, zgodności funkcjonowania przedszkola z arkuuszem organizacji przedszkola i przepisami prawa w roku szkolnym 2018/2019 oraz prawidłowości zapewnienia dzieciom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu.

(akta kontroli, tom I str. 132-170, 322-406)

Z nadzoru pedagogicznego przeprowadzonego w roku szkolnym 2017/2018 sformułowano następujące wnioski dotyczące indywidualizacji kształcenia:

1) z ewaluacji w przedszkolach:

- proces wspomagania rozwoju dzieci oparty jest o diagnozę potrzeb i możliwości; wnioski wynikające z diagnoz przekładają się zarówno na organizację przestrzeni edukacyjnej w badanych przedszkolach, jak też na metody pracy, (w części placówek nie zawsze obserwowano ich dostosowanie do indywidualnych potrzeb dzieci);

2) z ewaluacji w szkołach podstawowych:

- w większości badanych szkół nauczyciele planują i podejmują działania, uwzględniając zdiagnozowane potrzeby uczniów, częściej jednak planowanie to dotyczy oddziału niż poszczególnych uczniów, a więc nie przekłada się na pełną indywidualizację procesu edukacyjnego;

3) z kontroli planowych²³:

- indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne są na ogół skonstruowane zgodnie z zasadami określonymi w przepisach, niemniej jednak najwięcej zaostreń dotyczy nieokreślenia zakresu współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami ucznia w realizacji przez szkołę zadań związanych z organizacją zajęć specjalistycznych i innych, zapewnieniem odpowiednich warunków do nauki, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, integrowaniem uczniów ze środowiskiem rówieśniczym oraz przygotowaniem uczniów do samodzielności w życiu dorosłym;
- pojawiające się problemy w zakresie organizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych w szkołach ogólnodostępnych dotyczą: obszaru współpracy z rodzicami, w tym m.in. nieprzekazywania rodzicom informacji o terminie spotkań zespołu opracowującego i modyfikującego IPET i efektach nauczania dzieci niepełnosprawnych; nieprzekazywania rodzicom kopii IPET; obszaru opracowywania IPET oraz zakresu treści w nim zawartych, w tym m.in. nieokreślanie w IPET zakresu współpracy z rodzicami w realizacji zadań związanych z organizacją zajęć specjalistycznych; rodzaju zajęć edukacyjnych realizowanych z uczniem; braku informacji o składzie zespołu opracowującego program; braku informacji o dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia i braku treści takiej oceny; braku realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego ucznia niepełnosprawnego (połowa uczniów w badanych szkołach);
- w jednostkowych przypadkach szkół, w których kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na autyzm, w tym Zespół Aspergera nie zatrudniono dodatkowo nauczyciela posiadającego kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej, specjalisty, asystenta lub pomocy nauczyciela.

Z kontroli planowej „Ocena prawidłowości współpracy publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych z przedszkolami i szkołami” nie zostały sformułowane wnioski²⁴.

(akta kontroli, tom I str. 171-321)

Z nadzoru pedagogicznego przeprowadzonego w roku szkolnym 2018/2019 sformułowano następujące wnioski dotyczące indywidualizacji kształcenia:

1) z ewaluacji w przedszkolach:

²³ Dotyczy kontroli: „Ocena prawidłowości zapewniania warunków i organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych w szkołach ogólnodostępnych”.

²⁴ Zgodnie z opinią wizytatorów „Działalność poradni psychologiczno-pedagogicznych nie budzi zastrzeżeń, w czasie kontroli nie wydano żadnego zalecenia”.

- w przedszkolach rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe oraz sytuację społeczną każdego dziecka, a informacje z przeprowadzonego rozpoznania są wykorzystywane w działaniach edukacyjnych, co przekłada się na adekwatność udzielanego wsparcia, powszechne poczucie bezpieczeństwa i zadowolenia zarówno dzieci, jak i rodziców;
 - wnioski wynikające z diagnoz przekładają się zarówno na organizację przestrzeni edukacyjnej w badanych przedszkolach, jak też na metody pracy, choć w części placówek nie zawsze obserwowano ich dostosowanie do indywidualnych potrzeb dzieci;
 - słabą stroną badanych przedszkoli jest jednostronność zajęć prowadzonych w wyniku rozpoznanych potrzeb dzieci – najczęściej są to zajęcia wspierające w pokonywaniu trudności;
- 2) z ewaluacji w szkołach podstawowych:
- nauczyciele organizują zajęcia dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia, jednak brak wnikliwej diagnozy dotyczącej potrzeb i możliwości każdego z uczniów sprawia, że nie wszyscy uczniowie otrzymują odpowiednią pomoc psychologiczno-pedagogiczną, a indywidualizacja procesu edukacji nie ma charakteru powszechnego;
- 3) z ewaluacji w liceach ogólnokształcących:
- planując i realizując procesy edukacyjne, nauczyciele uwzględniają diagnozy potrzeb i możliwości uczniów, jednak wypowiedzi licealistów wskazują, że sposób organizowania zajęć nie zawsze zgodny jest z ich oczekiwaniami w zakresie postrzegania lekcji jako interesujących i zachęcających do nauki;
 - uczniowie w niewielkim zakresie biorą udział w organizowaniu procesu uczenia się. Częściej przejawiają inicjatywę dotyczącą tego, co dzieje się w ramach działań pozalekcyjnych niż na lekcjach, w związku z czym wzmocnienia wymaga wpływ uczniów na sposób organizowania i przebieg zajęć, w tym na stosowane metody i formy pracy, wykorzystywane środki dydaktyczne oraz wykonywane zadania edukacyjne;
- 4) z ewaluacji w poradniach pedagogiczno-psychologicznych:
- poradnia efektywnie wykorzystuje zasoby środowiska lokalnego w celu wzbogacenia własnej oferty działań, co korzystnie wpływa na poprawę jakości świadczonych przez placówkę usług oraz przyczynia się do rozwoju współpracujących podmiotów;
 - wyniki badań prowadzonych od wielu lat przez poradnię wykorzystywane są w procesie planowania adekwatnych do potrzeb działań profilaktycznych realizowanych przez szkoły i inne organizacje współpracujące z placówką;
 - włączenie się współpracujących z poradnią organizacji oraz instytucji w działania służące wyrównywaniu szans w dostępie do jej oferty, skutecznie wpływa na eliminowanie niedogodności w tym zakresie oraz potwierdza adekwatność działań placówki do jej celów;
- 5) z ewaluacji szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi:
- nauczyciele i specjaliści planują i realizują zadania służące nabywaniu wiadomości i umiejętności w oparciu o rozpoznane potrzeby każdego z wychowanków, z zastosowaniem warunków i sposobów realizacji podstawy programowej, z niewielkim wykorzystaniem alternatywnych metod komunikacji;

- różnorodnej aktywności wychowanków sprzyja zaangażowanie nauczycieli i specjalistów w stwarzanie sytuacji zachęcających do podejmowania wysiłku, stosowanie zróżnicowanych metod i form pracy oraz wykorzystanie bogatego zestawu specjalistycznych środków dydaktycznych;
- świadoma i celowa współpraca z licznymi organizacjami i instytucjami środowiska lokalnego przekłada się na wszechstronny rozwój wychowanków oraz efekty wzajemnej współpracy;

6) z kontroli planowych:

- istnieje potrzeba wspomagania dyrektorów szkół i placówek w zakresie organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- przy opiniowaniu arkuszy organizacji pracy szkół należy zwracać uwagę na uwzględnianie w nich godzin zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- kontynuować kontrolę w zakresie udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie zajęć;
- podczas kontroli w zakresie funkcjonowania szkół zgodnie z arkuszem organizacji pracy i przepisami prawa zwracać uwagę na organizację zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Na kolejny rok szkolny zostały wskazane rekomendacje w zakresie:

- 1) kształtowania procesów edukacyjnych i wspomagających rozwój uczniów, które wymaga ukierunkowania na:
 - proces oceniania uczniów, w szczególności przekazywanie informacji zwrotnej, która powinna dawać wsparcie i wskazywać uczniom zakres i sposoby dalszej pracy;
 - umożliwianie uczniom realnego wpływu na organizację i sposób uczenia się;
 - powszechne stosowanie metod umożliwiających uczniom współpracę i uczenie się wzajemne;
 - działania obejmujące planowanie, realizację i monitorowanie indywidualnych oddziaływań adresowanych do uczniów, a także indywidualne traktowanie każdego ucznia w procesie edukacyjnym.
- 2) tematyki szkolenia dla ośrodków doskonalących ukierunkowującej szkoły na stymulowanie ucznia w procesie uczenia się, wskazywanie zalet jego działań, podkreślanie pozytywnych wyników pracy ucznia oraz wsparcie w sytuacjach problemowych.

(akta kontroli, tom I str. 144-170, 322-406)

Z 31 decyzji²⁵ będących efektem rozpatrzenia przez Kuratora odwołań od orzeczeń wydanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne wynika, iż:

- w 17 przypadkach utrzymano w mocy zaskarżone orzeczenie;
- w 13 przypadkach uchylono zaskarżone orzeczenie w całości i przekazano sprawę do ponownego rozpatrzenia;
- w jednym przypadku uchylono zaskarżone orzeczenie i orzeczono, iż uczeń wymaga stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, a także stosowania podstawy programowej właściwej dla uczniów z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Decyzje wydawane były terminowo, na podstawie przepisów art. 134-140 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (dalej: KPA)²⁶.

²⁵ Analizie zostały poddane wszystkie przekazane decyzje dotyczące indywidualizacji kształcenia.

²⁶ Dz.U. z 2018 r. poz. 2096.

Przedmiotem ich było stwierdzenie istnienia lub braku potrzeby kształcenia specjalnego oraz indywidualnego nauczania.

W okresie objętym kontrolą Kurator nie wydała żadnej decyzji administracyjnej w przedmiocie uchylecia w całości lub w części statutu szkoły publicznej.

(akta kontroli, tom II str. 154-179, 321-329)

W roku szkolnym 2017/2018 zaopiniowano 1 459 arkuszy (oraz 1 418 aneksów), w 2 207 przypadkach wydano opinie pozytywne a w 370 negatywne. Zaś w roku szkolnym 2018/2019 zaopiniowano 1 430 arkuszy (oraz 1 468 aneksów), w 2 153 przypadkach wydano opinie pozytywne, a w 295 negatywne.

Analiza 198 arkuszy organizacyjnych szkół podstawowych²⁷ wykazała, iż wszystkie zostały zaopiniowane terminowo zgodnie z obowiązującą procedurą opracowywania i opiniowania arkusza organizacji przedszkoli, szkół i placówek oświatowych.

Ze szczegółowego badania 13 arkuszy organizacyjnych szkół podstawowych, w tym siedmiu prowadzących kształcenie specjalne/integracyjne wynika, iż zostały sporządzane zgodnie z przepisami prawa, tj.:

- rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych²⁸;
- rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół²⁹;
- rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli³⁰;

oraz zawierały:

- tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć z etyki/religii nieprzekraczający norm określonych w przepisach,
- obowiązkowy podział na grupy:
 - a) na zajęciach edukacyjnych z języków obcych;
 - b) na zajęciach edukacyjnych z informatyki, zajęciach komputerowych;
 - c) na zajęciach wychowania fizycznego;
- przydział zajęć edukacyjnych poszczególnym nauczycielom zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami.

(akta kontroli, tom I str. 717-921)

Podstawową przyczyną zgłoszenia uwag lub wydania opinii negatywnych do arkuszy organizacyjnych była:

- niezgodność z przepisami prawa co do liczebności grup na zajęciach logopedycznych, zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, liczby oddziałów;
- brak wymaganych kwalifikacji do prowadzenia określonych zajęć rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych i realizacji obowiązków psychologa, pedagoga szkolnego;
- rozbieżności w zakresie liczby grup na zajęciach logopedycznych i korekcyjno-kompensacyjnych;
- brak określonych zajęć np. języka angielskiego dla dzieci 3 i 4 letnich;
- przeznaczenie godzin do dyspozycji dyrektora na zajęcia gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej;

²⁷ Analizą objętą arkusze organizacyjne z 99 szkół podstawowych (spośród 985 znajdujących się w SIO na terenie województwa lubelskiego) losowo wybranych przez kontrolera na podstawie danych zawartych w Systemie. W Kuratorium nie jest prowadzony rejestr arkuszy organizacyjnych oraz wydanych opinii.

²⁸ Dz. U. z 2012 r. poz. 204, ze zm.

²⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 703. Uchylone z dniem 1 września 2019 r.

³⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 649, ze zm.

- niewłaściwa liczba godzin rewalidacyjnych;
- brak zaplanowanych zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęć wspomagających proces kształcenia, pomimo posiadania opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli, tom I str. 739-921)

Kurator Oświaty organizowała w latach objętych kontrolą konkursy przedmiotowe, których celem było:

- rozwijanie zainteresowań poznawczych;
- wsparcie uczniów zdolnych w osiąganiu sukcesu edukacyjnego motywującego do dalszej pracy;
- rozwijanie kompetencji uczenia się uczniów zdolnych;
- promowanie kariery edukacyjnej uczniów zdolnych;
- wdrażanie do samokształcenia i samodzielnego zdobywania wiadomości i umiejętności z podstawy programowej i poszerzenia wskazanego w niej zakresu.

W roku szkolnym 2017/2018 dla uczniów klas IV-VII szkoły podstawowej organizowane były następujące konkursy przedmiotowe: polonistyczny, matematyczny, historyczny, języka angielskiego oraz tematyczny: ortograficzny. Dla uczniów klas II i III dotychczasowych gimnazjów organizowane były następujące konkursy przedmiotowe: polonistyczny, matematyczny, języka angielskiego, języka niemieckiego, języka francuskiego, języka hiszpańskiego, języka rosyjskiego, chemiczny, fizyczny, historyczny, geograficzny, biologiczny oraz tematyczny: ortograficzny.

W roku szkolnym 2018/2019 dla uczniów klas IV-VIII szkoły podstawowej oraz klas III gimnazjum i klas dotychczasowych gimnazjum organizowane były następujące konkursy: polonistyczny, matematyczny, języka angielskiego, języka niemieckiego, języka francuskiego, języka hiszpańskiego, języka rosyjskiego, chemiczny, fizyczny, historyczny, geograficzny, biologiczny.

Z analizy dokumentacji konkursowej, dotyczącej 30 konkursów, w tym regulaminów konkursów przedmiotowych³¹ wynika, że opracowano je zgodnie z obowiązującymi przepisami³², i określono:

- liczbę stopni konkursu oraz sposób i terminy przeprowadzania eliminacji, w tym ustalania i ogłaszania wyników;
- zakres wiedzy i umiejętności wymaganych na poszczególnych stopniach konkursu;
- wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela;
- kryteria kwalifikowania uczestników do kolejnych stopni konkursu, warunki uzyskiwania wyróżnień oraz tytułów laureata lub finalisty konkursu;
- tryb pracy komisji na poszczególnych stopniach konkursu.

(akta kontroli, tom I str. 407-628)

Konkursy przedmiotowe z historii, języka angielskiego, francuskiego i hiszpańskiego, biologii, historii oraz matematyki były w roku szkolnym 2018/2019 oraz fizyki w roku szkolnym 2017/2018 przedmiotem skarg, które dotyczyły zadań rozwiązywanych na poszczególnych etapach konkursów (treść oraz sposób oceniania/punktowania). Zasadność skargi została potwierdzona w przypadku II etapu konkursu matematycznego, gdzie zostały popełnione błędy w dwóch

³¹ Badaniem objęto wszystkie konkursy przedmiotowe z lat szkolnych: 2017/2018 i 2018/2019.

³² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. z 2017 r. poz. 1580 ze zm.).

zadaniach, a wszyscy uczniowie biorący udział w II etapie zostali zakwalifikowani do etapu III.

(akta kontroli, tom II str. 51-148, 435)

Kurator w latach objętych kontrolą była współorganizatorem olimpiad i konkursów:

- w roku szkolnym 2017/2018 – 41 Ogólnopolskich Zawodów Sportowo-Obronnych „Sprawni jak Żołnierze - 2018” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa lubelskiego;
- w roku szkolnym 2017/2018 – XXIII edycji Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego im. majora Marka Gajewskiego „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 1887-1922. O niepodległość i granice Rzeczypospolitej”, skierowanego do uczniów szkół podstawowych z klas IV-VII, gimnazjów i uczniów dotychczasowych gimnazjów oraz branżowych szkół I stopnia i oddziałów zasadniczych szkół zawodowych;
- w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019 – olimpiady przedmiotowej „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego...” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych;
- w roku szkolnym 2018/2019 – „XVIII wojewódzki konkurs wiedzy obronnej i ochrony ludności” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych woj. lubelskiego;
- w roku szkolnym 2018/2019 - 42 Ogólnopolskich Zawodów Sportowo-Obronnych „Sprawni jak Żołnierze - 2019” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa lubelskiego;
- w roku szkolnym 2018/2019 – XXIV edycji Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego im. majora Marka Gajewskiego „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 1939-1948. W walce o wolną Polskę” skierowanego do uczniów szkół podstawowych z klas IV-VIII, gimnazjów i uczniów dotychczasowych gimnazjów oraz branżowych szkół I stopnia i oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

(akta kontroli, tom I str. 629-716)

Z analizy centralnego rejestru skarg i wniosków wynika, iż do Kuratorium w 2017 r. wpłynęło 27 skarg³³, 36 w 2018 r. oraz 28 w 2019 r.³⁴, dotyczących organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, nieprzestrzegania zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej, organizacji zajęć dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, kwalifikacji nauczycieli, dyskryminacji dzieci z upośledzeniem umysłowym, niewłaściwego wspomaganie dziecka.

(akta kontroli, tom I str. 922-965)

Analizie podano 10 skarg, które wpłynęły do Kuratorium w okresie objętym kontrolą. Zostały one rozpatrzone zgodnie z KPA, odpowiedź do skarżącego w dziewięciu przypadkach została poprzedzona przeprowadzeniem kontroli doraźnej w szkołach, a w jednym - wyjaśnieniem dyrektora szkoły. W trzech przypadkach skarga została uznana za bezzasadną, w pięciu za zasadną³⁵, zaś w dwóch w części została potwierdzona. Przedmiotem skarg było:

- niezapewnienie odpowiedniego bezpieczeństwa w szkole oraz nieudzielenie pomocy pedagogiczno-psychologicznej;
- brak organizacji pomocy pedagogiczno-psychologicznej oraz brak realizacji zaleceń zawartych z opinii;
- przemoc rówieśnicza oraz brak organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

³³ Liczba skarg została określona na podstawie przedmiotu skargi z Centralnego Rejestru Skarg i Wniosków.

³⁴ Do 12 listopada 2019 r.

³⁵ W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości podczas kontroli doraźnej zostały wydane zalecenia Dyrektorowi Szkoły.

- niewłaściwa organizacja pomocy dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego stwierdzające autyzm z rozpoznaniem Zespołem Aspergera, rozdzielenie godzin zajęć nauczyciela współorganizującego kształcenie na 3 osoby, niezgodnie z orzeczeniem;
- nieprzestrzeganie zasad oceniania dziecka posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- niewłaściwa organizacja zajęć rewalidacyjno-wychowawczych;
- brak realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego;
- nieudzielenie uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- niezapoznanie nauczycieli z dokumentacją medyczną dotyczącą ucznia i niestosowanie się do zaleceń w niej zawartych;
- nierealizowanie zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej zawartych w opiniach.

(akta kontroli, tom II str. 1-50)

Kurator podejmowała działania, dotyczące kwestii związanych ze zmianami przepisów oświatowych w zakresie indywidualizacji nauczania. Zrealizowała w 2017 r. dla nauczycieli i dyrektorów szkolenia, poświęcone wyłącznie wprowadzanym zmianom w zakresie kształcenia uczniów, w tym uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymagania ujęte w przygotowanej specyfikacji szkoleń dotyczących skutecznej realizacji podstawy programowej zawierały m.in. zagadnienia organizacji zajęć pobudzających innowacyjność uczniów. Szkolenie „Skuteczne metody zaspokajania specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów” poświęcone było zagadnieniom identyfikacji potrzeb uczniów i realizacji pracy dydaktyczno-wychowawczej zgodnie ze zdiagnozowanymi indywidualnymi wymaganiami uczniów. W 2018 r. zorganizowano szkolenie „Dostosowanie wymagań do potrzeb ucznia. Organizacja pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych z uwzględnieniem wskazań opinii lub orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej”.

Dwa razy w roku odbywały się spotkania wizytatorów sprawujących nadzór nad poradniami psychologiczno-pedagogicznymi z dyrektorami tych placówek, obejmujące swoim zakresem różnorodne zagadnienia dotyczące pracy poradni:

- 14-15 grudnia 2017 r. – tematyka: zmiany w przepisach prawa oświatowego, ze szczególnym uwzględnieniem zmian w obszarze poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zasad orzekania;
- 9-11 maja 2018 r. – tematyka: pomoc psychologiczno-pedagogiczna, ze szczególnym uwzględnieniem nowych form pomocy – rozwiązania prawne i praktyka, poradnictwo – istotne problemy diagnozy funkcjonalnej, współpraca poradni psychologiczno-pedagogicznych ze szkołami w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dobre praktyki w poradnictwie;
- 8-10 października 2018 r. – tematyka: prawne podstawy postępowania administracyjnego w przypadku oceny pracy nauczyciela i dyrektora, zatrudniania i zwalniania nauczycieli oraz innych decyzji podejmowanych przez dyrektorów, wspieranie szkół i placówek w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, prezentacja dobrych praktyk w poradnictwie, ze szczególnym uwzględnieniem nowych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 24-26 kwietnia 2019 r. – tematyka: orzecznictwo – zalecane przez poradnie formy terapeutyczne i wsparcia w odniesieniu do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka lub ucznia niepełnosprawnego a realizacja tych zaleceń przez szkołę, odwołania od orzeczeń wydawanych przez poradnie,

dobre praktyki w poradnictwie – zindywidualizowana ścieżka kształcenia, nauczanie domowe.

(akta kontroli, tom II str. 422-438, 507-519)

W roku szkolnym 2018/2019 liczba uwag do arkuszy organizacyjnych wynosiła 829, i uległa zmniejszeniu w stosunku do roku szkolnego 2017/2019 (1 313) o 484.

Kurator nie prowadziła badań, mających na celu określenie efektów wprowadzonych zmian w przepisach oświatowych dotyczących indywidualizacji procesu nauczania, w szkołach, placówkach i przedszkolach na terenie województwa lubelskiego.

Wicekurator podał m.in., że do zadań kuratora oświaty nie należy prowadzenie badań nad skutkami wprowadzonych zmian w przepisach prawa oświatowego dla szkół, organów prowadzących oraz uczniów.

(akta kontroli, tom I str.731-732, 735, 738, 838-841, tom II str. 422-438, 520)

W dniu 4 września 2019 r. odbył się zorganizowany przez Wojewodę Lubelskiego i Kuratora „Wojewódzki Stół Edukacyjny”, na którym zaproponowano konieczne zmiany w systemie, obejmujące m.in. indywidualizację procesu kształcenia³⁶.

Propozycje dotyczyły:

- zwiększenia górnej granicy liczebności uczniów w oddziałach klas specjalnych i grupach wychowawczych, mając na względzie uspołecznienie dziecka, gdyż podczas absencji innych dzieci zdarza się, że uczeń zostaje sam w klasie;
- weryfikacji zapisów dotyczących specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, odnoszących się do obowiązku zapewnienia wychowankom placówki zajęć rewalidacyjnych oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej (wychowankowie uczestniczą w tych zajęciach w szkołach, a godziny dodatkowych zajęć w samym ośrodku powodują przeciążenie dziecka);
- wprowadzenia zmian w systemie kształcenia nauczycieli, zwłaszcza w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- wprowadzenia zmian w systemie kształcenia nauczycieli w celu lepszego przygotowania praktycznego i teoretycznego do pracy z dzieckiem, zwłaszcza niepełnosprawnym (osoby po ukończeniu studiów pedagogicznych nie mają przygotowania do pracy różnymi metodami usprawniającymi dziecko);
- zapewnienia uczniom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym lub niepełnosprawnościami sprzężonymi prawa do edukacji do 25 roku życia.

Zgodnie z opinią dyrektora Wydziału Kształcenia Ogólnego doprecyzowania wymaga sposób dokumentowania treści, form i metod pracy z uczniem jako formy wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, udzielanego uczniowi podczas lekcji i innych zajęć. Obecnie nie jest uregulowana forma dokumentacji, za wyjątkiem dostosowań odnoszących się do egzaminów zewnętrznych.

(akta kontroli, tom II str. 422-438, 575-656)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kurator monitorowała zmiany dotyczące indywidualizacji procesu nauczania w ramach nadzoru pedagogicznego. Zgodnie z przepisami KPA wydawała decyzje dotyczące odwołań od orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz rozpatrywała skargi. Kurator w celu wspierania dzieci zdolnych, w okresie objętym kontrolą zorganizowała 30 konkursów przedmiotowych i była współorganizatorem olimpiad tematycznych. Arkusze organizacji szkół (oraz aneksy) opiniowane były terminowo zgodnie z obowiązującą procedurą.

³⁶ Sprawozdanie zostało przekazane do MEN w dniu 11 września 2019 r.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, 14 stycznia 2020 r.

Kontroler
Anna Gašior
starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

..... (-).....
Podpis

..... (-).....
Podpis